

УДК 330:316.3:658.3

JEL B55, E24, Q1

DOI 10.32782/2786-8273/2025-9-18

Поплавська О.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри соціоекономіки та управління персоналом,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9538-3718>

Oksana Poplavska

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

СОЦІАЛЬНА МОБІЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ: ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНУ БЕЗПЕКУ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК

SOCIAL MOBILITY OF EMPLOYEES: IMPACT ON SOCIAL SECURITY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Анотація. Стаття присвячена аналізу та оцінці впливу соціальної мобільності працівників на соціальну безпеку людини та країни, спроможності через ці процеси посилити стійкий розвиток України. До ключових чинників, що визначають соціальну мобільність працюючих віднесено освіту, статус (посада) в організації, рівень матеріального благополуччя, рівень безпеки на робочому місці, а також трудову мобільність. За результатами аналізу встановлено, що освіта, умови праці (вплив на статус через здоров'я) і оплата праці (вплив через матеріальне благополуччя) мають суттєвий вплив на рівень соціальної безпеки та досягнення цілей сталого розвитку; при цьому соціальна мобільність в Україні за цими ознаками є низхідною. Статус (посада) працюючого в організації залежить від рівня компетентностей, освіти, що позитивно впливає на соціальну мобільність та соціальну безпеку. В цілому кореляція між проявом ризиків/небезпек соціальної безпеки та соціальною мобільністю становить 0,86, що свідчить про тісний зв'язок цих явищ.

Ключові слова: соціальна мобільність, соціальна безпека, сталий розвиток, матеріальне (фінансове) благополуччя, освіта, договір, травматизм.

Abstract. Introduction. A person's working life is inevitably associated with movement, but the impact of this phenomenon on social security and sustainable development has not been studied. **Purpose.** The purpose of the article is to analyze and evaluate the impact of social mobility of the working population on the social security of the individual and the country, as well as the possibility of strengthening Ukraine's sustainable development through these processes. **Methods.** The study uses an interdisciplinary and ecosystem approach; the methodological basis is also based on the methods of system analysis, synthesis, generalization and comparison. **Results.** The article summarizes and identifies the key factors of social mobility. It is proposed to understand social security as a prerequisite for achieving sustainable development. The correlation between education, social mobility and the level of social security is proved. It is determined that in case of non-cooperation between the social partners, the level of social security decreases and the possibilities of achieving sustainable development are reduced. It is found that social security is not achieved only through the positive dynamics of social mobility. It is established that seasonal work has a negative impact on social security. The factor of worker injuries is studied through the prism of social mobility and it is found that it impedes the country's achievement of the Sustainable Development Goals (Goal 8). The relationship between social mobility and social security through the manifestation of social risks and dangers is assessed. **Conclusion.** An important result is the establishment of a link (influence) between the social mobility of employees and the dynamics of the level of social security (the value of 0.86 is a close connection). At the same time, the main attention should be paid to the determinants of this phenomenon – education, staff development, safe working conditions, remuneration, etc. Given the above, it is necessary to continue research in this area to find alternative ways to achieve the country's sustainable development goals.

Keywords: social mobility, social security, sustainable development, financial well-being, education, contract, injuries.

Постановка проблеми. Розвиток людства невідмінно пов'язаний з рухом: як у фізичному розумінні, так і духовному: з різних причин відбувається переміщення та міграція населення, зміна професії, розвиток. В цьому русі значну роль відіграють мотиви особистості та впливи зовнішнього середовища, адже у разі кліматичних змін – висихання річок, наприклад, люди переміщуються до інших регіонів, де умови проживання кращі; так само після завершення школи одні виходять на ринок праці, а багато хто вирішує продовжувати навчання й у подальшому працюють у високотехнологічних сферах економіки. Тобто рух є природним для людини, тому його дослідження є важливим для розуміння того як змінюватиметься ландшафт економіки, чи збережеться тен-

денція до сталого розвитку і т.ін. Разом з тим, необхідно досліджувати особливості, драйвери, які є у зовнішньому середовищі й впливають на вибір особистості. Такі умови (середовища) являють собою певну екосистему, що може позитивно або інакше впливати на життєдіяльність людини; в сукупності ці умови впливають й подекуди визначають загальні тенденції розвитку країни, функціонування організацій. При цьому ключовими характеристиками цього середовища є ті, що пов'язані з соціальною безпекою, оскільки людина є центром (як джерелом, так і споживачем) усіх процесів: від політичних до економічних, інституціональних, тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуючи питання соціальної мобільності, переважна

більшість науковців зосереджують увагу на вивченні змісту та сутності самого явища, причин та факторів впливу на його динаміку. Зокрема, Бичук І., Червона С., Волченко Н., під час вивчення факторів соціальної мобільності [1] виокремили ті, що змінюють статус людини й віднесли до них гендер, вік людини, а також рівень освіти, професійну приналежність, сімейний статус, територіальні і культурологічні ознаки. Біль М. визначила соціальну мобільність як один з різновидів мобільності, що має соціальну мету поведінки індивіда [2]. На противагу цій думці Сенюра О. у своїх дослідженнях доходить висновку, що соціальна мобільність є складною міждисциплінарною категорією, що визначає зміну певних ознак чи характеристик людини протягом її життя [9]. У праці Шпекторенко І. сформульовано висновок про залежність соціальної мобільності від умов зовнішнього середовища; він зазначив, що на динаміку цього явища впливають об'єктивні чинники – це середовище: матеріальне, політичне, соціальне, економічне, тощо [11]. Аналізуючи праці науковців-економістів очевидно стає акцентуація на доходах, які вважаються визначальними для масштабів, рівня та напрямку соціальної мобільності. Пояснюється таке тим, що рівень матеріального благополуччя впливає на можливості навчання, отримати кращу роботу та свідчить про проживання у регіоні, який є більш економічно розвиненим. Наприклад, ряд авторів стверджує, що низьку соціальну мобільність провокує низька освіта та низькі доходи, які визначають пріоритети у навчанні (обираються менш якісні програми, курси) [15]. Тобто соціальна мобільність демонструє те, чи є ймовірність поглиблення нерівності. Водночас сама мобільність може розглядатися як інструмент подолання економічної нерівності [14]. На думку багатьох науковців драйвером соціальної мобільності крім освіти є професійний розвиток, який можна простежити через аналіз трудової мобільності. При цьому на думку Гетьманцевої Н. трудова мобільність віддзеркалює не лише спроможність індивідів до зміни професійного статусу, але й значно впливає на розвиток країни [4]. З іншого боку освіти, професійний розвиток є елементами забезпечення соціальної безпеки як людини чи організації, так і країни в цілому. Так само територіальна мобільність людини може як позитивно, так і негативно впливати на соціальну безпеку країни. Зауважимо, що для забезпечення соціальної безпеки важливо досягти гідного рівня матеріального благополуччя [5]. Практично, якщо здійснити конвергенцію підходів соціологів та економістів, то з'ясуємо, що різні види соціальної мобільності слугують індикаторами соціальної безпеки. Зокрема, демографічні аспекти, доступність освіти, доходи населення впливають на сталий розвиток країни, а також соціальну безпеку [16], що відповідає таким видам соціальної мобільності як трудова, статусна, професійна, тощо. Отже, у науковому дискурсі проблема соціальної мобільності розглядається у «зв'язці» з тими процесами, які її посилюють чи стримують, але висновки переважно стосуються визначення спрямованості цього руху або опису тих змін, трансформацій у суспільстві чи економіці, що відбуваються. Тож недостатньо дослідженими залишаються питання впливу соціальної мобільності на соціальну безпеку людини та держави, а також оцінки можливості досягти сталого розвитку країни за різної динаміки цього процесу.

Мета статті полягає в аналізі та оцінці впливу соціальної мобільності працюючого населення на соціальну безпеку людини та країни, спроможності через ці процеси посилити стійкий розвиток України.

В дослідженні використано міждисциплінарний підхід та підхід екосистемного дослідження соціально-економічних систем; методологічну основу також склали методи системного аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння.

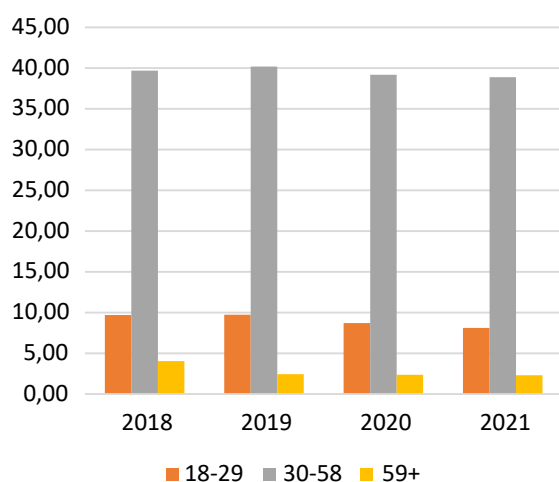
Виклад основного матеріалу дослідження. Як було зазначено вище, соціальна мобільність віддзеркалює зміну статусу людини за різними критеріями чи ознаками. У цій публікації переважно розглядаються зміни у трудовому житті через освіту, кар'єрне зростання, міграцію, тощо. Тож перше, на що слід звернути увагу – це вплив освіти на статус (посади) та рівень доходів людини. У цьому аспекті завдання встановлення зв'язку «посада – рівень освіти» значною мірою визначається вимогами до посади та нормативними документами, що діють в країні: кандидат на певну посаду може претендувати на отримання роботи, якщо його компетентності дозволяють виконувати відповідну роботу. Тобто, якщо, наприклад, професійним стандартом «Бібліотекар» вимоги до претендента на посаду бібліотека не передбачають наявності здобуття певного рівня фахової або вищої освіти, то для посади бібліотекар II категорії – необхідним є здобуття освіти (вищої освіти першого (бакалаврського) або другого (магістерського) рівнів освіти), а також вимоги щодо стажу роботи за фахом [7]. Так само за іншими посадами організацій, що фінансується з бюджету (державного чи місцевого), прийняття на посаду особи регламентується нормативними актами України. Водночас для приватних установ урахування професійних стандартів – це скоріше питання класифікації робіт за складністю, або іншими критеріями (важливими для них). Для малого бізнесу – це питання внутрішніх домовленостей та розуміння місця посади в ієрархії посад цього підприємства, тому не завжди дотримуються вимоги професійних стандартів (часто таке бачимо у ФОПах). Тобто в цілому врегулювання питання щодо систематизації та оприлюднення вимог до компетентностей претендентів на посади є таким спільним рішенням соціальних партнерів (адже штрафи за порушення стандартів не передбачено). З цього випливає, що домовленість між соціальними партнерами формує передумови для реалізації справедливого підходу до класифікації посад за складністю, за вимогами щодо необхідних компетентностей. Відтак, зв'язок між можливістю отримати вищу посаду (тобто змінити статус в організації) для працівника та його освітою є очевидним. Розглядаючи таку практику через призму соціальної безпеки, зауважимо, що дотримання принципу об'єктивізації та прозорості вимог до працівників сприяє налагодженню довіри та стійких соціально-трудових відносин. У згаданому прикладі, ризиками соціальної безпеки людини є суб'єктивізм керівництва в оцінюванні компетентностей працівника (у разі існування індивідуальних конфліктів, неприйняття іншої особи через особисті акцентуації в поведінці); для організації ризики соціальної безпеки з'являються через те, що не усі професійні стандарти розроблені, а існуючі кваліфікаційні вимоги відповідно до Класифікатору професій

ДК 003:2010 не містять конкретизованих вимог до компетентностей працівника та подекуди є застарілими; на рівні країни для установлення вищого рівня соціальної безпеки дотримання зв'язку «статус/посада – рівень освіта» може нести ризики у сфері державного управління – через зниження якості управлінських рішень та дій працівників відповідних міністерств, відомств, органів місцевої влади, тощо (таке може спровокувати соціальні конфлікти на рівні громад та держави). Для сталого розвитку країни недотримання домовленостей щодо кваліфікаційних вимог, відсутність регламентування вимог до посад створює додаткові перешкоди, а саме: «розривається» взаємодія між закладами освіти та роботодавцями щодо формування освітніх програм, навчальних курсів підвищення кваліфікації, ін, що унеможливує продукування інноваційних рішень, зменшує мотивацію для розвитку, навчання.

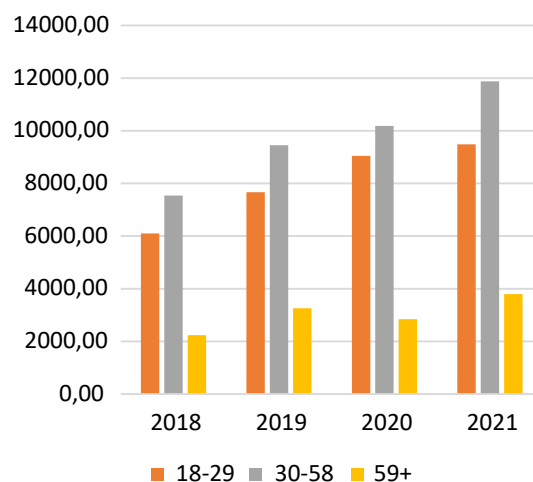
Наступний вид соціальної мобільності у трудовому житті працівника – зміна статусу в суспільстві через зміну рівня доходів, яке може бути визначено переміщенням з однієї на іншу посаду, зміною місця роботи або веденням бізнесу (адже певна стратифікація за рівнем доходів визначатиме ставлення різних соціальних груп до людини). Наприклад, кар'єрне зростання супроводжується зміною посади й відповідного рівня оплати праці. Виходячи з того, що вищі посади (в організаційній структурі) оплачуються за вищими ставками/тарифами, то протягом трудового життя доходи працівників від праці поступово зростають (при цьому спостерігається відносно стабільна структура розподілу зайнятих, їх доходів за віковими групами, що свідчить про врахування досвіду роботи, розвиток персоналу та набуття ним компетентностей, що відповідають вимогам посади) (рис. 1). Тож в цьому випадку збереження даної структури розподілу доходів за віком є підставою стверджувати, що для людини та організації умовами соціальної безпеки будуть відповідність оцінок результатів роботи та рівня оплати праці. У іншому випадку виникає ризик недовіри та невдоволення системою мотивації праці, компенсаційним пакетом, тощо, що власне знижуватиме продуктивність та ефективність роботи працівника.

Окремо слід звернути увагу на умови забезпечення соціальної безпеки як працівника, так на рівні держави та регіону. Для цього випадку важливим є не сама структура оплати праці або врахування мотивів працівників, а спроможність існуючої практики оплати праці, соціальної підтримки забезпечити достатній рівень матеріального благополуччя, зокрема, зниження або усунення ризику бідності. Нажаль для України у цьому напрямку ситуація не дуже втішна. За даними Світового банку, у 2022 році рівень бідності зріс з 5% до 24%, що призвело до того, що 7,1 мільйона українців опинилися за межею бідності [12]. Тому ризики бідності зберігаються й досягнення базового рівня соціальної безпеки стає важче. У майбутньому при збереженні даної тенденції, Україна не зможе вийти на траєкторію сталого розвитку (ланцюг бідності провокуватиме зниження матеріального благополуччя та доходів підприємств і організацій з одночасним зниженням купівельної спроможності населення це змінить мотиваційні домінуючі (пріоритети); скоротить науковий потенціал та зробить занадто дорогою зелену енергетику, дотримання екологічних норм, тощо.

Досліджуючи питання соціальної мобільності працівників окремо зупинимось на сезонності робіт, до яких часто залучають мігрантів. З європейської практики відомо, що на сільськогосподарські роботи погоджуються економічно вразливі, з низьким рівнем освіти категорії населення. Відповідно до висновків європейських колег така трудова міграція має ряд ризиків, що погіршують «картину» соціальної безпеки мігрантів. Зокрема, вказується на те, що такі працівники обмежені в соціальних правах – зустрічається порушення трудових прав (примусшення працювати понад встановлені норми, відсутність доплат за роботу у шкідливих умовах праці, ін.), відсутність соціального страхування і допомоги; недотримання роботодавцями вимог щодо безпеки умов праці, збереження психічного здоров'я й т.п. [13]. З іншого боку для соціальної безпеки країни – це виклики: втрата власного людського капіталу, проблеми соціалізації та реінтеграції в суспільство мігрантів, фінансовий тягар на соціальні системи. У випадку України – країна донор – відчутні негативні прояви: багато молоді, особливо обдарованої, виїжджає за кордон і не планує повертатися (що є ризи-

а) зайнятість, у %

б) оплата праці, грн

Рис. 1. Розподіл зайнятого населення за віковими групами та рівнем їх доходів від праці (оплати праці)

Джерело: побудовано автором за даними [6; 8]

ком втрати наукового потенціалу, робочої сили). Як зазначають Боброва Д. та Дон О., в умовах війни масова міграція з країни стимулює дефіцит робочої сили, але створює «резерв» за умови повернення їх після встановлення миру [3]. Отже, для створення умов соціальної безпеки країни варто регулювати потоки міграції, щоб зиски від неї перевищували недоліки. Якщо міграція не буде значно викривляти вікову структуру населення (наприклад, у бік депопуляції, втрати працездатного населення), то такі процеси можна вважати позитивними для безпеки країни, водночас якщо країна неспроможна асимілювати мігрантів іншої «культурної матриці» до власного соціуму, таке може спричинити соціокультурний конфлікт, що унеможливить сталий розвиток та знизить рівень соціальної безпеки країни (імовірно також ризики для людини).

Не менш важливим для забезпечення соціальної безпеки працівника та унеможливлення «негативної» зміни його статусу через травми на виробництві є формування безпечних умов на робочому місці (це відповідає Цілі сталого розвитку 8). Травматизм – це однозначно негативний чинник, що зменшує рівень соціальної безпеки та робить недостатніми кроки щодо досягнення сталого розвитку. Для працівника отримана травма – це не лише

втрата здоров'я чи матеріальних благ, вона несе соціальну зміну – можливий, взагалі вихід з ринку праці або переведення/пошук іншої роботи. Нажаль в Україні за даними офіційної статистики рівень травматизму зростає (рис.2). Як наслідок, втрачається робоча сила, збільшується фінансовий тягар на соціальні фонди, що негативно впливає як на соціальну безпеку, так і досягнення цілей сталого розвитку.

Усі перелічені складові соціальної мобільності мають значний вплив на соціальну безпеку, що підтверджують розрахунки, за якими кореляція між проявом ризиків/небезпек та соціальною мобільністю становить 0,86, що свідчить про тісний зв'язок. При цьому очевидним є те, що рівень соціальної безпеки погіршується при регресивній соціальній мобільності (рис. 3).

Зважаючи на те, що соціальна безпека є особливою екосистемою яка формує передумови швидкого досягнення сталого розвитку, то можна стверджувати, що соціальна мобільність, залежно від вектору руху, має значний вплив і на досягнення цілей сталого розвитку.

Висновки. Соціальна безпека, як передумова досягнення цілей сталого розвитку, має мінливий характер, оскільки залежить від багатьох чинників: з одного боку – зовнішніх, наприклад, інституціональних, глобалізацій-

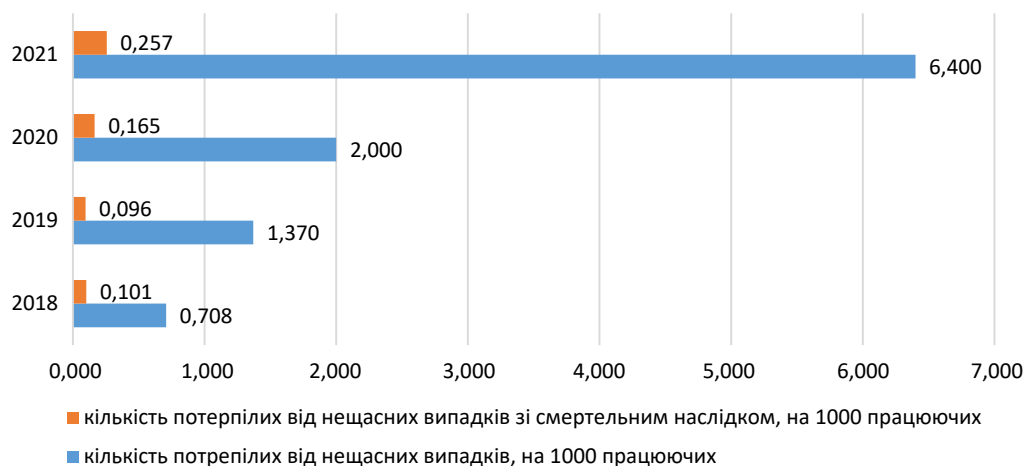

Рис. 2. Динаміка травматизму на виробництві в Україні

Джерело: побудовано автором за даними [10]

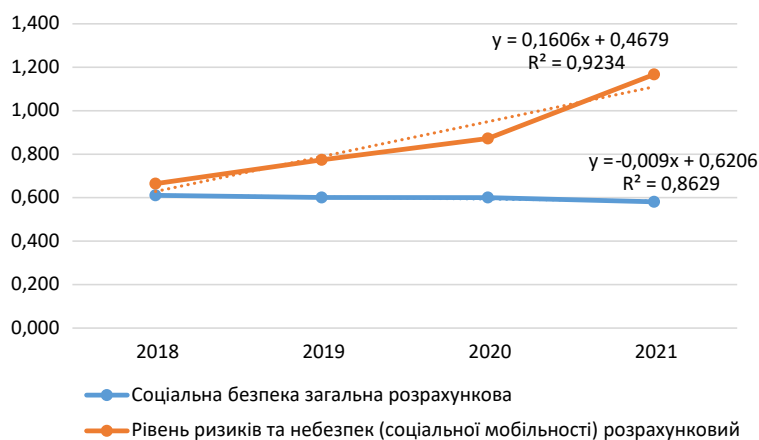

Рис. 3. Рівень соціальної безпеки країни та рівень небезпек, пов'язаних з соціальною мобільністю працюючих в Україні

Джерело: побудовано автором за власними розрахунками

них, а з іншого – від мотивів, поведінкових реакцій акторів ринку. В цій складній моделі впливів (зовнішніх та внутрішніх), що детермінують рівень соціальної безпеки, важливим компонентом є соціальна мобільність, котра визначає напрям (вектор) змін як самої соціальної безпеки, так і можливостей досягти цілей сталого розвитку. Проаналізувавши особливості та характерні ознаки соціальної мобільності працівників в Україні, відзначимо наступне. Для країни зберігається тенденція до низхідної соціальної мобільності, що передусім спровоковано рівнем матеріального благополуччя. Крім того, незважаючи на регламентацію умов праці, зберігається

тенденція до збільшення травматизму на виробництві, а за умов війни втрати людського капіталу зростають у геометричній й прогресії. Позитивний вплив має освітня компонента соціальної мобільності, оскільки рівень знань, компетентностей дозволяє претенденту займати вищі посади за якими рівень оплати праці є вищим. При цьому статус працівника стає вищим у ієрархії соціальної групи. Проте рівень оплати праці за різними видами зайнятості та сферами економічної діяльності свідчить, що праця є недооціненою, що робить соціальну мобільність бажаною для працівника, але не вирішальною для досягнення більш стійкої соціальної безпеки.

Бібліографічний список:

1. Бичук І. О., Червона С. П., Волченко Н. В. Соціальна мобільність у сучасному суспільстві : дослідження факторів, що впливають на підвищення чи зниження соціального статусу. *Habitus*. 2024. № 60. URL: <https://repo.snau.edu.ua:8080/xmlui/handle/123456789/12169> (дата звернення: 20.03.2025)
2. Біль М. М. Мобільність населення: теоретична сутність і видова різноманітність. *Економіка і суспільство*. 2016. № 7. С. 645–652.
3. Боброва Д., Дон О. Міжнародна трудова міграція та її вплив на ринок праці України в умовах військової агресії РФ. *Галицький економічний вісник*. 2023. Том 82. № 3. С. 216–226.
4. Гетьманцева Н. Д. Трудова мобільність як чинник соціально-економічного розвитку країни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-5/55>
5. Поплавська О. М., Шевчук О. В. Феномен бідності працюючого населення: причини, наслідки, шляхи подолання. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 4. С. 50–59. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.04.050
6. Праця України. Статистичний збірник. Державна служба статистики. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm (дата звернення: 02.04.2025)
7. Професійний стандарт «Бібліотекар». Наказ Державного агентства України з питань мистецтв та мистецької освіти від 10.03.2025р. № 17. URL: <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/bibliotekar> (дата звернення: 27.03.2025)
8. Робоча сила України. Статистичний збірник. Державна служба статистики. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm (дата звернення: 02.04.2025)
9. Сенюра О. Соціальна мобільність як індикатор суспільних змін: сучасний науковий дискурс. *Грані*. 2024. Том 27 № 6. DOI: <https://doi.org/10.15421/1724111>
10. Травматизм на виробництві. Статистичний збірник. Державна служба статистики. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/m_w/travm_vyrob.html (дата звернення: 28.03.2025)
11. Шпекторенко І. Соціальна мобільність як наукова проблема соціального управління: соціальні інститути, соціальні ліфти. *Аспекти публічного управління*. 2024. Том 12. № 1. DOI: <https://doi.org/10.15421/152409>
12. 2024: UN Humanitarian Forecasts for Ukraine. United Nations. 2025. URL: <https://unric.org/en/2024-un-humanitarian-forecasts-for-ukraine/> (дата звернення: 30.03.2025)
13. Corman S., Croitoru A. Exploring Hidden Costs of Seasonal Migration in Agriculture within Roma Communities of Origin: Evidence from Romania. *Societies*. 2023. №13(11), p. 239. DOI: <https://doi.org/10.3390/soc13110239>
14. Day Martin V., Fiske Susan T. Understanding the Nature and Consequences of Social Mobility Beliefs. *The Social Psychology of Inequality: monograph. Springer International Publishing*. 2019. p. 365–380. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-28856-3_23
15. Eyles Andrew, Elliot Major Lee, Machin Stephen. Social mobility – past, present and future. Sutton Trust. 2022. URL: <https://suttontrust.com/wp-content/uploads/2022/06/Social-Mobility-%E2%80%93-Past-Present-and-Future.pdf> (дата звернення: 25.03.2025)
16. Kharazishvil Yu., Kwilinski A., Grishnova O., Dzwigol H. Social Safety of Society for Developing Countries to Meet Sustainable Development Standards: Indicators, Level, Strategic Benchmarks (with Calculations Based on the Case Study of Ukraine). *Sustainability*. 2020. Vol. 12, №2 1. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12218953>

References:

1. Bychuk I. O., Chervona S. P., Volchenko N. V. (2024). Sotsialna mobilnist u suchasnomu suspilstvi : doslidzhennia faktoriv, shcho vplyvaiut na pidvyshchennia chy znyzhennia sotsialnoho statusu [Social mobility in modern society: a study of the factors influencing the increase or decrease of social status]. *Habitus – Habitus*, vol. 60. URL: <https://repo.snau.edu.ua:8080/xmlui/handle/123456789/12169> (accessed March 20, 2025)
2. Bil M. M. (2016). Mobilnist naselennia: teoretychna sutnist i vydova riznomanitnist [Population mobility: theoretical essence and species diversity]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, vol. 7, p. 645–652.
3. Bobrova D., Don O. (2023). Mizhnarodna trudova mihratsiia ta yii vplyv na rynek pratsi Ukrainy v umovakh viiskovoi ahresii RF. [International labor migration and its impact on the labor market of Ukraine in the context of military aggression of the Russian Federation]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Herald*, vol. 82, no. 3, p. 216–226.
4. Hetmantseva N. D. (2024). Trudova mobilnist yak chynnyk sotsialno-ekonomichnoho rozvytku krainy [Labor mobility as a factor of socio-economic development of the country]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal scientific electronic journal*, vol. 5. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-5/55>
5. Poplavska O. M., Shevchuk O. V. (2020). Fenomen bidnosti pratsiuiuchoho naselennia: prychyny, naslidky, shliakhy podolannia [The phenomenon of working population poverty: causes, consequences, ways to overcome]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Herald*, vol. 4, p. 50–59. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.04.050
6. Pratsia Ukrainy. Statystychnyi zbirnyk. Derzhavna sluzhba statystyky [Labor of Ukraine. Statistical collection. State Statistics Service of Ukraine]. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm (accessed April 02, 2025)

7. Profesiyni standart "Bibliotekar". Nakaz Derzhavnoho ahentstva Ukrainy z pytan mystetstv ta mystetskoi osvity vid 10.03.2025 r. vol. 17 [Professional standard "Librarian". Order of the State Agency of Ukraine for Arts and Art Education dated 10.03.2025, vol. 17]. Available at: <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/bibliotekar> (accessed March 27, 2025)
8. Robocha syl'a Ukrainy. Statystychnyi zbirnyk. Derzhavna sluzhba statystyky [Labor force of Ukraine. Statistical collection. State Statistics Service of Ukraine]. Available at: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm (accessed April 02, 2025)
9. Seniura O. (2024). Sotsialna mobilnist yak indykator suspilnykh zmin: suchasnyi naukovyi dyskurs [Social mobility as an indicator of social change: modern scientific discourse]. *Hrani – Grani*, vol. 27, no. 6. DOI: <https://doi.org/10.15421/1724111>
10. Travmatyzm na vyrobnytstvi. Statystychnyi zbirnyk. Derzhavna sluzhba statystyky [Injuries at work. Statistical collection. State Statistics Service of Ukraine]. Available at: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/m_w/travm_vyrob.html (accessed March 28, 2025)
11. Shpektorenko I. (2024). Sotsialna mobilnist yak naukova problema sotsialnoho upravlinnia: sotsialni instytuty, sotsialni lifty [Social mobility as a scientific problem of social management: social institutions, social elevators]. *Aspekty publichnoho upravlinnia – Aspects of public administration*, vol. 12, no 1. DOI: <https://doi.org/10.15421/152409>
12. 2024: UN Humanitarian Forecasts for Ukraine. (2025). United Nations. Available at: <https://unric.org/en/2024-un-humanitarian-forecasts-for-ukraine/> (accessed March 30, 2025)
13. Corman, S., Croitoru, A. (2023). Exploring Hidden Costs of Seasonal Migration in Agriculture within Roma Communities of Origin: Evidence from Romania. *Societies*, vol. 13(11), p. 239. DOI: <https://doi.org/10.3390/soc13110239>
14. Day Martin V., Fiske Susan T. (2019). Understanding the Nature and Consequences of Social Mobility Beliefs. *The Social Psychology of Inequality: monograph. Springer International Publishing*, p. 365–380. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-28856-3_23
15. Eyles Andrew, Elliot Major Lee, Machin Stephen. (2022). Social mobility – past, present and future. Sutton Trust. Available at: <https://www.suttontrust.com/wp-content/uploads/2022/06/Social-Mobility-%E2%80%93-Past-Present-and-Future.pdf> (accessed March 25, 2025)
16. Kharazishvil Yu., Kwilinski A., Grishnova O., Dzwigol H. (2020). Social Safety of Society for Developing Countries to Meet Sustainable Development Standards: Indicators, Level, Strategic Benchmarks (with Calculations Based on the Case Study of Ukraine). *Sustainabilit*, vol. 12, no. 21. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12218953>

Стаття надійшла до редакції 14.04.2025